

kans kreeg op reis te gaan naar zijn meisje, dat in een veraf gelegen plaats woonde en dat hij in twee jaren niet meer ontmoet had. Haastig sloot hij zijn cocaïne-onderzoek voorloopig af en ging op reis. Toen hij terugkwam, had KÖLLER in dien tijd de proeven voortgezet op oogen van dieren en zijn beroemde mededeeling op het oogartsencongres te Heidelberg gedaan. FREUD merkt daaromtrent met joodsche „gein” op, dat het dus de schuld van zijn meisje is geweest, dat hij niet reeds op dien jeugdigen leeftijd beroemd geworden is; hij heeft haar echter niet kwaad erom aan-gekeken.

Ik kan de lezing van dit werk alweer met volle gerustheid aanbevelen.

P. MUNTENDAM.

Storia della peste avvenuta nel borgo di Busto arsizio
1630 Manuscrit original publié par J. W. S. JOHNSON.
Editeur HENRIK KOPPEL, Copenhague 1924.

Een Italiaansch handschrift over de pest van 1630 te Busto, een klein stadje op 20 K.M. afstand van Milaan is door den Deen JOHNSON uitgegeven en ter vergelijking door hem voorzien van een in het Fransch gestelde beschrijving van de pest die terzelfder tijd in Milaan heerschte. Het handschrift is van een ooggetuige, een geestelijke, en daardoor valt het volle licht op de eigenaardige mengeling van gebed en voorbehoedingsmaatregelen, die met groote zorg in die tijden tegen de pest werden toegepast. Want pest was in de eerste plaats een verderf, dat God toeliet om de zonden der menschen.

En zoo werd, toen de pest, ondanks bewaakte poorten en bevolen gezondheidsbewijzen, toch door een besmet kleedingstuk binnensloop en er weldra van 2 tot 10 sterfgevallen daags waren en binnen drie maanden 450 dooden, een plechtige processie door het stadje gehouden, welke 2 uur duurde. Met groote belangstelling neemt de lezer in dit handschrift dan verder kennis van tal van wel overwogen, ingrijpende en verstrekkende maatregelen — het stelselmatig afzonderen in barakken van zieken en verdachten — het stelselmatig ontsmetten van personen, lijfgoederen en woningen — de wijze maatregelen bij het eindigen van de epidemie genomen.

Te meer treft het dan, als de schrijver verhaalt, dat ook in Busto patrouilles rondliepen, teneinde hen te betrappen, die men veronderstelde, zelf, welke pest veroorzaakt, aan de deurposten te smeren, een allerjammerlijkste dwaling, die in Milaan tot afgrijselijke terechtstellingen heeft geleid. Alles bijeengenomen is JOHNSON'S uitgave een zeer lezenswaardig geschrift.

J. J. VAN DER KLEY.
